

Monumentnummer*: 527063

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 19 juli 2004
Kadaster deel/nr 82950/132

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Ede Ede Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Aan de Oostzijde van het Kleine schoorsteenplein, Ede

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Ede C 5370

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 1: SCHOORSTEEN bij ketelhuis.

Inleiding

Op de binnenplaats van het oude fabriekscarré gelegen FABRIEKSSCHOORSTEEN, gebouwd in 1922 als een vrijstaande, oorspronkelijk 75 meter hoge schoorsteen en opgetrokken in ambachtelijk-traditionele bouwtrant. Eén van de twee fabrieksschoorstenen op het terrein, onder de werknemers aangeduid als "de dunne" (aangeduid onder nummer 1 op bijbehorende kaart). De schoorsteen stond oorspronkelijk via een rookkanaal aan de westzijde in verbinding met het ketelhuis. Door een uitbreiding hiervan in 1928 is de basis ingebouwd geraakt en tot op een hoogte van circa 12 meter aan het zicht onttrokken. Deze basis, die volgens het oorspronkelijke ontwerp bestond uit een zich verjongende plint met daarboven een geprofileerde lijst met rondlopend muizentandfries, kreeg een extra buitenmantel in donkerbruine baksteen. De pijp is ten tijde van de aanwijzing afgetopt en ontdaan van de originele kop met afdekmuts. Het ketelhuis zelf valt niet onder de bescherming. Op 10 mei 1940 zou de schoorsteen neergehaald moeten worden, omdat hij het Duitse leger een te duidelijk baken zou bieden. Wegens de snelle Duitse inval op deze eerste oorlogsdag werden alle soldaten weggeroepen en kon het werk niet voltooid worden. Vanaf de Grebbeberg probeerde de Nederlandse verdediging later nog een artilleriebeschieting, maar de granaten troffen geen doel.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

De schoorsteen is thans circa 50 meter hoog en bestaat uit een sobere, in felrode radiaalstenen opgemetselde ronde schacht met lichte valling. De buitenwerkse doorsnede van de originele plint bedraagt 6,25 meter. Om de schacht zijn 48 ijzeren trekbanden aangebracht. Aan de oostzijde bevindt zich in de plint nog de originele gietijzeren inspectiedeur.

Waardering

De FABRIEKSSCHOORSTEEN bij het ketelhuis is van algemeen belang:

- het object heeft cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van het industrialisatieproces in vooral de Nederlandse kunstzijde-industrie en als karakteristiek voorbeeld voor de typologische ontwikkeling van fabrieksschoorstenen van de tweede industriële revolutie;
- het object heeft bouwhistorische waarde wegens de alleen in de schoorsteenbouw tijdelijk toegepaste trapeziumvormige radiaalstenen;
- het object heeft stedenbouwkundige en ensemblewaarden als functioneel onderdeel van de oorspronkelijke centrale energievoorziening en de hiermee verband houdende weloverwogen situering op de binnenplaats van het fabriekscarré. Het schoorsteensilhouet is daarnaast van bijzondere betekenis voor het aanzien van dit industrieel ensemble aan de spoorlijn Arnhem-Utrecht;
- aangezien het overgrote deel van de bakstenen fabrieksschoorstenen reeds verloren is gegaan, is er ook sprake van een zeldzaamheidswaarde, mede gelet op de toepassing van de reeds eerder gememoreerde radiaalsteen.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Fabrieksschoorsteen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument